

Maria Kujawska (1893 – 1948)

z domu Raida, urodziła się w Raciborzu w rodzinie niemieckojęzycznej, języka polskiego nauczyła się z miłości do swego przyszłego męża i do Śląska. Pierwsza polska lekarka na Górnym Śląsku. Brała udział w akcji plebiscytowej i w trzecim powstaniu śląskim. Jedna z najbardziej znanych i najaktywniejszych działaczek społeczno- politycznych na Śląsku w okresie międzywojennym – posłanka na Sejm Śląski II i III kadencji, wiceprzewodnicząca Towarzystwa Polek, członkini Śląskiej Rady Wojewódzkiej, działaczka PCK i towarzystw lekarskich, kierowniczka Przychodni Przeciwgruźliczej w Katowicach.

W czasie wojny więziona w obozie koncentracyjnym Ravensbrück – dzięki bezgranicznemu oddaniu chorym zyskała przydomek „Anioł z Ravensbrück”. Po wojnie zamieszkała z rodziną w Pszczynie. Odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Elżbieta Korfantowa (1882 – 1966)

z domu Szprot (Sprot), posłanka na Sejm Śląski III kadencji w latach 1930-1935. Brała czynny udział w III Powstaniu Śląskim, a w czasie Plebiscytu agitowała za Polską. Swoją pracą wspierała działania męża Wojciecha Korfantego. W latach 1922-27 zastępczyni przewodniczącej Towarzystwa Polek, następnie prezeska Związku Katolickich Towarzystw Polek na Górnym Śląsku. W czasie II wojny światowej przebywała w Wielkiej Brytanii, będąc członkinią Koła Ślązaków i II Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej Rządu Polskiego na Uchodźctwie. Gdy po II wojnie światowej wróciła do Katowic (na przyjazd innych członków rodziny komunistyczne władze nie wyraziły zgody), w słynnej „Korfantówce” nie było dla niej miejsca. Została zmuszona do jej sprzedaży za śmiesznie niską kwotę, której i tak nie otrzymała w całości. Wypłacano jej przez jakiś czas miesięczne raty. Wychowała czworo dzieci.

Janina Omańkowska (1859 – 1927)

jako pierwsza kobieta na świecie przewodniczyła obradom sejmowym, otwierając z racji starszeństwa Sejm Śląski I kadencji jako marszałek-senior. Charyzmatyczna liderka, przewodnicząca Zw. Górnos Śląskich Tow. Kobięcych (od 1920 tzw. Związku Towarzystw Polek). Członkini Powiatowej Rady Ludowej w Bytomiu, uczestniczka poznańskiego Polskiego Sejmu Dzielnicowego. W Wielkopolsce publikowała w „Gońcu Wielkopolskim” i „Pracy”, na Śląsku w

„Głosie Śląskim” i w „Katoliku”. Pisała często dla dzieci. Podczas Plebiscytu redaktorka „Głosu Polek”. Aktywna uczestniczka wszystkich powstań śląskich. Organizatorka wielkiego Zjazdu Zarządów Towarzystw Polek w Gliwicach (1921) z udziałem kobiet ze Śląska, Polski i zagranicy. Wyrzucona z Bytomia zamieszkała (1922) w Królewskiej Hucie. Jako pierwsza kobieta na Śląsku odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta.

Maria Gruchlikowa (1892 – 1987)

Pochodziła z Ligoty Załęskiej, skończyła Szkołę Ludową. W 1921 roku założyła Koła Towarzystwa Kobiet w Ligocie, z ramienia katolickiego Bloku Ludowego (Chrześcijańskiej Demokracji) została posłanką Sejmu Śląskiego II kadencji (V 1930- IX 1930). Była jedną z dwóch kobiet na 48 posłów. W tym czasie pracowała w sekretariacie Towarzystw Polek w Katowicach przy ul. Sobieskiego 11 jako referentka, była już wówczas członkinią Zarządu Głównego Koła Towarzystwa Polek. W 1935 roku została wybrana radną do Rady Miejskiej w Katowicach. Jej mąż był policjantem i pomimo własnych, licznych osiągnięć i aktywności do karty sejmowej w rubryce zawód, wpisała: „Zamężna”.

Bronisława Szymkowiakówna (1896 – 1975)

Najmłodsza i najbardziej pracowita posłanka I kadencji. Chadeczką, w Komisji Oświaty, poparła tzw. ustawę celibatową dla nauczycielek. W 1918 r. delegatka na polski Sejm dzielnicowy w Poznaniu. Autorka statutu Związku Towarzystw Kobięcych, który zainicjował powstanie Towarzystw Polek. Niestrudzona w czasie powstań śląskich: organizowała tajne służby sanitarne, założyła Polski Związek Służby Domowej, opiekowała się rodzinami powstańców. Członkini Komisji Parytetowej Katowic. Pracowała we Wspólnocie Interesów Górniczo- Hutniczych, członkini Związku Obrony Kresów Zachodnich, Koła Przyjaciół Harcerstwa, Związku Sokołów. Odznaczona Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski, Śląskim Krzyżem Powstańczym i Plebiscytowym.

Opracowanie: w ramach projektu Śląski Szlak Kobiet – Stowarzyszenie Szlakiem Kobiet.